

Pražské groše vůbec nemusí být levné Několik rekordů z 29. aukce Macho & Chlapovič

Pražské groše měly u našich předků tu nejlepší pověst jako mimořádně hodnotné platidlo. Dnešním slovníkem by se jistě nikdo nezdřáhal označit je za tvrdou měnu. Obsah stříbra v pražských groších sice dlouhodobě klesal, většinu ražeb okolních středoevropských států a různých soukromých vydavatelů stříbrných mincí však zpravidla výrazně a především dlouhodobě převyšoval.

Je všeobecně známo, že na začátku ražby pražských grošů stála ménová reforma Václava II. (1278–1305) provedená velmi důkladně za pomoci italských finančníků. Ta by nebyla možná bez nebyvalého množství stříbra, kterým disponoval Václav II. díky nově objeveným ložiskům stříbrné rudy mezi Čáslaví a Kolínem, v místě, kde později vyrostlo bohaté královské město s příznačným názvem Kutná Hora. Veškerou ražbu mincí, probíhající do té doby na různých místech Čech a Moravy soustředil Václav II. do kutnohorského Vlašského dvora, nejstarší manufaktury v Čechách. Pravděpodobně v roce 1300 zde započal s ražbou pražských grošů a jejich dílů – drobných parvů. Novinka se velmi rychle ujala a pražské groše byly kontinuálně raženy i za následujících panovníků – Jana Lucemburského, Karla IV. a Václava IV. Lucemburské pražské groše byly raženy déle jak jedno století a to v ohromném množství.

Na počátku husitských válek poutala Kutná Hora pozornost všech účastníků válečného konfliktu. Výsledkem bylo nejen vyvlastnění bohatých německých patricií ovládajících dolování a následné zpracování rudy, ale také úpadek hornické činnosti a výrazný pokles výnosu kutnohorských dolů. Válečná doba a nejisté poměry nepřály investičně náročnému podnikání. Je dosud nezodpovězenou otázkou, v jaké míře (a také kde) byly raženy posmrtné pražské groše se jménem Václava IV. (1478–1419). Všeobecně se předpokládá, že se tak dělo zejména v prvních revolučních letech a to pravděpodobně i v Praze.

Pravidelná ražba pražských grošů byla obnovena až na sklonku vlády Jiřího z Poděbrad (1458–1471). Ohromné množství pražských grošů bylo raženo za vlády jeho nástupce Vladislava II. Jagellonského (1471–15016). Do období prvních tří desetiletí jeho vlády spadá druhé období rozkvětu kutnohorského dolování. Díky alespoň částečně zachovaným účtům kutnohorské mincovny víme, že se zde každoročně razily nejméně stovky tisíc pražských grošů. Na počátku 16. století však přichází rychlý a výrazný pokles výnosu stříbra z kutnohorských dolů. Úředníci kutnohorská mincovny k nelibosti panstva, měšťanů i neprivilegovaných poddaných reagují na nepříznivou ekonomickou situaci zastavením ražby pražských grošů.

Za vlády Ludvíka I. Jagellonského (1516–1526) razi kutnohorská mincovna se dvěma výjimkami pouze drobné mincovní nominály – malé a bílé peníze. Ražba drobných mincí přináší při všeobecném nedostatku stříbra větší zisk a královští úředníci dobře vědí, že o peníze jde až v první řadě. Po dobu desetileté vlády krále Ludvíka se pražské groše razily v kutnohorské mincovně pouhých 12 dnů v letech 1523–1524. Není proto divu, že Ludvíkovy kutnohorské pražské groše patří mezi sběratelsky velmi ceněné mince. Hůře zachovalý exemplář 2. typu (prakticky jediného sběratelsky dosažitelného) se ve 29. aukci aukčního domu Macho & Chlapovič prodal za 160.000 Kč. Větší množství pražských grošů se za vlády Ludvíka Jagellonského razilo v nově otevřené jáchymovské mincovně provozované s tichým souhlasem panovníka panským rodem Šliků. Přesto i tyto groše jsou vzácné a také velmi sběratelsky atraktivní. Krásný exemplář z pozůstalosti Jiřího Zedwitze se na téže aukci prodal za 235.000 Kč.

Za vlády Ferdinanda I. byla ražba pražských grošů v kutnohorské

mincovně obnovena okolo roku 1528. Není náhodou, že právě v této době se opět zvedají výnosy kutnohorských stříbrných dolů. Pravidelná každoroční ražba zde pokračovala až do roku 1547, kdy byla ražba pražských grošů v kutnohorské mincovně na nátlak krále zastavena. Doba se změnila. Všechny královské mincovny razily v této době již toлары a jejich díly a pražský groš jako „těžká“ obchodní mince se ve čtyřicátých letech 16. století stal definitivně přežitkem.

Do období vlády Ferdinanda I. (1526–1564) spadají také pokračující ražba pražských grošů v jáchymovské mincovně v letech 1543–1544, tentokrát již v režii krále. Jáchymovské pražské groše s mincmistrovskými značkami mincmistrů Kempfa a zejména Rolla jsou ozdobou pouze nejuplněnějších grošových sbírek. Opravdovou raritou z období vlády Ferdinanda I. jsou však pražské groše z pražské mincovny. Mincovnu získal v roce 1539 do pronájmu po dlouhém jednání s králem a českou komorou bohatý vratislavský měšťan Konrád Saueremann. Jeho podnikatelský plán však skončil v roce 1542, a to dost neslavně – účetní ztrátou ve výši 2284 rýnských zlatých, 17 grošů a 2 a půl peníze. Krásně zachovalý pražský groš s letopočtem 1539 a Saueremannovou mincmistrovskou značkou v podobě dvojité lišie, též z pozůstalosti Jiřího Zedwitze, se prodal za rekordních 250.000 Kč. Je to pravděpodobně dosud vůbec nejvyšší částka zaplacená za oběžný pražský groš. Ještě vyšší částka byla totiž v poslední aukci Macho & Chlapovič zaplacená za tlustý pražský groš Vladislava II. Jagellonského. Šťastný kupec investoval do výjimečného exempláře, opět ze Zedwitzovy pozůstalosti, 470.000 Kč.

Ludvík I. (1516–1526),
pražský groš, Jáchymov.
Raženo v režii Šliků.

Ferdinand I. (1526–1564),
pražský groš 1539, Praha
– Konrád Saueremann.

Tomáš Smělý